

סוג הבחינה: מבחן מתכונת

מבחן: מתכונת 1

מספר השאלון: 1261

שם התלמיד/ה: _____

תנ"ך

שאלון 1261

הוראות לנבחן

משך הבחינה: שתיים וחצי.

מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים. פרק ראשון – בראשית – 48 נקודות (2×24); פרק שני – שמות – 24 נקודות (1×24); פרק שלישי – נושאי בחירה – 16 נקודות (1×16); פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח – 12 נקודות (1×12); סך הכול – 100 נקודות. חוקי המענה: פרק ראשון – ענו על שתיים מן השאלות 1–3, ובכל שאלה שבחרתם ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף 8 נקודות). פרק שני – ענו על אחת מן השאלות 4–5, ובשאלה שבחרתם ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף 8 נקודות). פרק שלישי – ענו על אחת מן השאלות 6–10; בשאלה שבחרתם ענו על סעיף א – חובה (8 נקודות), ועל אחד מן הסעיפים ב–ג (8 נקודות). פרק רביעי – ענו על סעיף א – חובה (7 נקודות), ועל אחד מן הסעיפים ב–ד (5 נקודות).

חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיקו את השאלה; כתבו את מספרה בלבד. (2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

הערה לפתרונות: זוהי בחינת מתכונת במבנה הרגיל של השאלון בשנת תשפ"ז (בלי הנחיות מענה מיוחדות). הפסוקים מובאים בנוסח המסורה (על פי כתר ארם צובא), בניקוד ובלי טעמים, ונבדקו מול נוסח כתב יד לנינגרד. השם המפורש מובא בצורת ה', כמו בשאלון.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית

ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 24 נקודות). בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 8 נקודות).

1. עקדת יצחק

(24 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לבראשית, פרק כ"ב, פסוק א')

קראו בראשית, פרק כ"ב, פסוקים א'–י"ט.

א. קראו פסוקים א'–ה'.

- (1) בפסוק ב' ה' מתאר את מי שאברהם נדרש להעלות לעולה בכמה כינויים, זה אחר זה. הסבירו כיצד דרך תיאור זו מעצימה את הקושי של הניסיון. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)
 - (2) על פי פסוקים ג'–ה', הביאו פרט אחד מתיאור הדרך אל המקום שעליו דיבר ה', המלמד שהניסיון לא היה החלטה של רגע אלא מבחן מתמשך. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)
- (8 נקודות)

ב. קראו פסוק א' ואת פירושו של רש"י שלפניכם.

"אחר הדברים האלה. יש מרבוינו אומרים (סנהדרין פ"ט) אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד; אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו, אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעבב; וי"א [ויש אומרים] אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג [13] שנה ולא מכה [ולא התנגד], אמר לו יצחק באבר א' אתה מראני [באבר אחד אתה מנסה להפחיד אותי]? אלו אמר לי הקב"ה [הקדוש ברוך הוא] זבח עצמך לפני, לא הייתי מעבב."

(פירוש רש"י לבראשית, פרק כ"ב, פסוק א')

- (1) מהי השאלה שרש"י עונה עליה בפירושו לצירוף "אחר הדברים האלה"? (3 נקודות)
 - (2) רש"י מביא שתי תשובות. בחרו באחת מהן, והסבירו מה נועד הניסיון להוכיח לפיה, ועל מי. קראו גם פסוקים ו'–ח'. האם לדעתכם התשובה שבחרתם מתיישבת עם התיאור בפסוקים אלה? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)
- (8 נקודות)

ג. קראו פסוקים ח'–י"ח.

(1) בפסוקים אלה חוזרות מילים מן השורש ר-א-ה.

הביאו שתי דוגמאות למילים מן השורש, והסבירו כיצד השורש המנחה מבטא מסר מרכזי בסיפור. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים ט"ו–י"ח, מהו הגמול שאברהם מקבל, ומהו הנימוק לגמול זה?

קראו גם בראשית, פרק י"ב, פסוק ב'. הסבירו מה מתחדש בדברי המלאך לעומת ההבטחה בפרק י"ב. (4 נקודות)

(8 נקודות)

2. יעקב בבית לבן – רחל ולאה

(24 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לבראשית, פרק כ"ט, פסוק כ"ה)

קראו בראשית, פרק כ"ט.

א. קראו פסוקים י"ג–כ'.

(1) על פי פסוקים י"ג–ט"ו, כיצד השתנה מעמדו של יעקב בבית לבן? בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) "וַיְהִי בְעֵינָיו כְּיָמִים אֶחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ" (פסוק כ').

הסבירו מה מלמד תיאור זה על אהבתו של יעקב לרחל. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים כ"א–כ"ח ואת פירושו של רש"י שלפניכם לפסוק כ"ה.

"וַיְהִי בַבֶּקֶר וְהָנָה הִיא לֵאמֹר. אֲבָל בְּלֵילָה לֹא הָיְתָה לָאָה, לְפִי שֶׁמָּסַר יַעֲקֹב סִימָנִים לְרָחֵל, וְכָשְׂרָאָתָהּ רָחֵל שֶׁמְכַנְּסִין לוֹ לָאָה אִמְרָה: עֲכָשׁוּ תַּפְלָם [תתבייש] אַחֲוָתִי, עֲמָדָה וּמִסְרָה לָהּ אוֹתָן סִימָנִים (מגילה י"ג)." (פירוש רש"י לבראשית, פרק כ"ט, פסוק כ"ה)

(1) מהו הקושי בפסוקים כ"ג–כ"ה שרש"י מבקש ליישב? (3 נקודות)

(2) על פי רש"י, מדוע לא גילה יעקב את התרמית עד הבוקר, ומה מלמד פירושו על דמותה של רחל?

האם לדעתכם הפירוש נחוץ כדי ליישב את הקושי? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים ל'–ל"ה.

(1) בפסוקים אלה לאה קוראת שמות לבניה, ובכל שם היא מנמקת את בחירתה.

הביאו שתי דוגמאות לשמות שבאמצעותם לאה מבטאת את רגשותיה כלפי יעקב, והסבירו אותן. (4 נקודות)

(2) הסבירו מה השתנה בנימוק לשמו של יהודה (פסוק ל"ה) לעומת הנימוקים לשמות הקודמים, ומה

מלמד שינוי זה על דמותה של לאה. (4 נקודות)

(8 נקודות)

3. יוסף בבית הסוהר – חלומות שרי פרעה

(24 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לבראשית, פרק מ', פסוק כ"ג)

קראו בראשית, פרק מ'.

א. קראו פסוקים א'–ח'.

(1) על פי פסוקים א'–ד', מה גרם לכך ששרי פרעה הגיעו אל יוסף, ומהו לדעתכם האירועי במצב

שנוצר? בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) "הָלוֹא לְאֱלֹהִים פְּתָרִים סִפְרוּ־נָא לִי" (פסוק ח').

קראו גם בראשית, פרק מ"א, פסוק ט"ז, ובראשית, פרק ל"ז, פסוקים ה'–ט'.

הסבירו מה משותף לדברי יוסף בפרק מ' ובפרק מ"א, ומה הם מלמדים על השינוי ביחסו של יוסף

לחלומות לעומת פרק ל"ז. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ד–ט"ו ופסוק כ"ג, ואת פירושו של רש"י שלפניכם לפסוק כ"ג.

"ולא זכר שר המשקים. בו ביום: וישכחו. לאחר מכן. מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הִזְקַק [נאלץ] להיות

אסור שְׁתֵּי שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר־הִגְבִּיר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ וְלֹא פָנָה אֶל רֵעֵבִים (תהילים מ') – וְלֹא בָטַח

על מִצְרַיִם, הַקְרוּיִים רֵעֵבִים."

(פירוש רש"י לבראשית, פרק מ', פסוק כ"ג)

(1) על פי פסוקים י"ד–ט"ו, מהי בקשתו של יוסף משר המשקים, ובאילו שני נימוקים הוא מנסה

לשכנע אותו? (4 נקודות)

(2) על פי רש"י, כיצד מוסברת הכפילות "וְלֹא־זָכַר... וַיִּשְׁכַּח־הוּ" (פסוק כ"ג), ומדוע נשאר יוסף בבית

הסוהר שנתיים נוספות (ראו בראשית, פרק מ"א, פסוק א')?

האם לדעתכם הביקורת של רש"י על יוסף מוצדקת? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4

נקודות)

(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים ט'–כ"ב.

(1) בפתרונות של יוסף לשני החלומות חוזר הצירוף "שָׂא פְּרָעָה אֶת־רֹאשׁוֹ" (פסוק י"ג) / "שָׂא פְּרָעָה

אֶת־רֹאשׁוֹ" (פסוק י"ט).

הסבירו את המשמעות השונה של הצירוף בכל אחד מן הפתרונות, וכיצד הכתוב בפסוק כ' משתמש

בצירוף כדי לתאר את שני הגורלות יחד. (4 נקודות)

(2) "וַיֵּרָא שְׁרֵה־אֲפִים כִּי טוֹב פֶּתֶר" (פסוק ט"ז).

הסבירו מה הניע את שר האופים לספר את חלומו, ומה מלמד הפתרון שיוסף נתן לו (פסוקים י"ח–י"ט)

על דמותו של יוסף. (4 נקודות)

(8 נקודות)

פרק שני – שמות

ענו על אחת מן השאלות 4–5. בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 8 נקודות).

4. ההתגלות בסנה ושליחות משה

(24 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לשמות, פרק ג', פסוק ב')

קראו שמות, פרק ג'.

א. קראו פסוקים א'–ו'.

(1) על פי פסוקים ב'–ד', כיצד מגיב משה למראה הסנה, ומה גורם לה' לקרוא אליו? בססו את דבריכם

על הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו את השינוי בהתנהגותו של משה בין פסוק ג' ובין פסוק ו', ומה גרם לשינוי זה. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוק ב' ופסוקים ז'–ט', ואת פירושו של רש"י שלפניכם לפסוק ב'.

"מתוך הסנה. ולא אילן אחר, משום "עמו אנכי בצרה" (תהילים צא טו)."

(פירוש רש"י לשמות, פרק ג', פסוק ב')

(1) מהי השאלה שרש"י עונה עליה בפירושו? (3 נקודות)

(2) הסבירו את תשובתו של רש"י, והביאו מפסוקים ז'–ט' ביטוי אחד שאפשר לבסס עליו את פירושו.

הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים ח'–ט"ו.

(1) בפסוק ח' ה' אומר: "וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ ההוא", ובפסוק י' הוא אומר

למשה: "ועתה לכה ואשלחך אל־פרעה והוצא את־עמי בני־ישראל ממצרים".

הסבירו את הקושי העולה מן ההשוואה בין שני הפסוקים בשאלה מי יוציא את העם ממצרים, והסבירו

כיצד דברי ה' "כי־אֶהְיֶה עִמָּךְ" (פסוק י"ב) מיישבים קושי זה. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) "וְהָיָה הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה"

(פסוק י"ב).

מה מיוחד באות שה' נותן למשה? קראו גם שמות, פרק י"ט, פסוקים א'–ב', והסבירו כיצד האות

מתממש בפסוקים אלה. (4 נקודות)

(8 נקודות)

5. חטא העגל – בין דין לרחמים

(24 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לשמות, פרק ל"ב, פסוק י')

קראו שמות, פרק ל"ב.

א. קראו פסוקים ז'-י"ד.

- (1) על פי פסוקים ז'-ט', הביאו שני ביטויים בדברי ה' המתארים את חומרת החטא של העם, והסבירו כל אחד מהם. (4 נקודות)
- (2) בדברי ה' (פסוק ז') ובדברי משה (פסוק י"א) העם מתואר בכינויים שונים. הסבירו מה מבקש כל אחד מן הדוברים להדגיש באמצעות הכינוי שהוא בוחר בו. (4 נקודות)
- (8 נקודות)

ב. קראו פסוקים ט'-י"ד ואת פירושו של רש"י שלפניכם לפסוק י'.

- "הנִיחָה לִי. עֲדִין לֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה עֲלֵיהֶם וְהוּא אָמַר הִנִּיחָה לִי? אֲלֹא כִּאֵן פָּתַח לוֹ פֶּתַח וְהוֹדִיעוּ שֶׁהִדְבֵּר תְּלוּי בּוֹ – שָׁאֵם יִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם לֹא יִכְלֹם (ברכות ל"ב)."
- (פירוש רש"י לשמות, פרק ל"ב, פסוק י')
- (1) מהו הקושי שרש"י מוצא בצירוף "הִנִּיחָה לִי"? (3 נקודות)
 - (2) הסבירו את תשובתו של רש"י, והביאו מפסוקים י"א–י"ד ראיה אחת לכך שמשה הבין את דברי ה' כפי שרש"י מפרש אותם. הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)
 - (8 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ה–ל"ג.

- (1) על פי פסוקים כ"ו–כ"ט, מה דרש משה מבני לוי, וכיצד הוא מתאר את מעשיהם בפסוק כ"ט? (4 נקודות)
- (2) בפסוקים כ"ו–כ"ח משה מגיב בתקיפות רבה כלפי החוטאים, ואילו בפסוקים ל'–ל"ב הוא מתפלל על העם ומוכן להקריב את עצמו למענו. מהי עמדתכם בנוגע לתגובתו של משה בפסוקים כ"ו–כ"ח – האם היא הולמת מנהיג? נמקו את עמדתכם, בססו אותה על הכתוב, והתייחסו גם לעמדה המנוגדת. (4 נקודות)
- (8 נקודות)

פרק שלישי – נושאי הבחירה

ענו על אחת מן השאלות 6–10. בשאלה שבחרתם, ענו על סעיף א – חובה (8 נקודות), ועל אחד מן הסעיפים ב–ג (8 נקודות).

6. הצהרת כורש וראשית שיבת ציון

(16 נקודות)

קראו עזרא, פרק א'.
ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'-ד'.

(1) על פי פסוק א', הכרזת כורש באה "לְכָלוֹת דְּבַר־ה' מִפִּי יִרְמְיָהּ".

קראו גם ירמיה, פרק כ"ט, פסוק י'. הסבירו את הקשר בין נבואת ירמיה ובין הכרזת כורש, ומה מבקש הכתוב בעזרא ללמד באמצעות קשר זה. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים ג'-ד', ציינו שתי הוראות שכורש נותן בהכרזתו, והסבירו את מטרתה של כל אחת מהן. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוקים ז'-י"א.

(1) על פי פסוק ז', מה החזיר כורש לשבי ציון? הסבירו כיצד השימוש החוזר בפועל "הוֹצִיא" בפסוק זה מדגיש את משמעותו של המעשה. (4 נקודות)

(2) בפסוקים ט'-י"א מפורטים הכלים ומספרם. הסבירו מה לדעתכם מבקש הכתוב להדגיש באמצעות פירוט זה, ומה הייתה המשמעות של החזרת הכלים בעבור העולים. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוקים ד'-ו' וגם שמות, פרק ג', פסוקים כ"א-כ"ב.

(1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין התיאור בעזרא ובין התיאור בשמות. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו מה אפשר ללמוד מן ההשוואה על האופן שבו ספר עזרא מציג את שיבת ציון. (4 נקודות)

(8 נקודות)

7. תוכחת ירמיה – הגפן הנכריה

(16 נקודות)

קראו ירמיה, פרק ב', פסוקים א'-כ"ח.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים כ'-כ"ג.

(1) על פי פסוק כ', הסבירו את הביקורת שהנביא מותח על העם באמצעות הדימוי של אישה זונה.

קראו גם פסוק ב', והסבירו מדוע דימוי זה חריף במיוחד לאור הפסוק. (4 נקודות)

(2) על פי פסוק כ"ג, מה טוען העם להגנתו, וכיצד הנביא מפריך את טענתו? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוקים כ"ג-כ"ד. בפסוקים אלה הנביא משתמש בדימויים מעולם החי.

(1) הביאו את שני הדימויים, והסבירו כל אחד מהם. (4 נקודות)

(2) הסבירו מה מוסיפים דימויים אלה להבנת יחסו של העם לעבודה הזרה, וכיצד הם משמשים את

הנביא בוויכוח עם טענת העם בפסוק כ"ג. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוק כ"א וגם ישעיהו, פרק ה', פסוקים א'-ז'.

(1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין הדימוי בירמיה ובין הדימוי בישעיהו. בססו את דבריכם על

הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו מה אפשר ללמוד מן ההבדל שציינתם על הביקורת של כל אחד מן הנביאים. (4 נקודות)

(8 נקודות)

8. קדושים תהיו – חוק, קדושה וחברה

(16 נקודות)

קראו ויקרא, פרק י"ט, פסוקים א'-ד' ופסוקים ט'-י"ח.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'-ד'.

(1) מהי הדרישה הכללית מן העם בפסוק ב', ומהו הנימוק לה? הסבירו. (4 נקודות)

(2) בפסוק ג' מופיעות שתי מצוות. ציינו אותן, והסבירו מה לדעתכם הקשר ביניהן. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוקים ט'-י' וגם דברים, פרק כ"ד, פסוקים י"ט-כ"ב.

(1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין החוקים בשני הכתובים. בססו את דבריכם על הכתוב. (4

נקודות)

(2) בשני הכתובים החוקים מנומקים בנימוקים שונים. הסבירו את הנימוק בכל אחד מן הכתובים, ומה

אפשר ללמוד מן ההבדל בין הנימוקים. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוק ד' וגם שמות, פרק ל"ב, פסוקים ד'-ח'.

(1) הביאו ביטוי אחד המשותף לפסוק ד' ולתיאור חטא העגל, והסבירו כיצד החוק בפסוק ד' עשוי

להיות תגובה לחטא זה. (4 נקודות)

(2) בפסוק ד' האלילים מכונים בשם "אלילים". הסבירו את משמעות הכינוי, ומה הוא מלמד על יחסו

של המחוקק לעבודה הזרה בהשוואה לדברי העם "אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל" (שמות, פרק ל"ב, פסוק ד'). (4

נקודות)

(8 נקודות)

9. לב טהור ברא לי – בין קורבן לתשובה

(16 נקודות)

קראו תהלים, פרק נ"א.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים ט"ו–י"ז.

בפסוקים אלה המשורר מתאר מה יעשה לאחר שחטאו ייסלח לו.

הביאו מן הפסוקים שתי דוגמאות לכך, והסבירו כיצד כל אחת מהן מראה שתשובתו של המשורר אינה

עניין פרטי בלבד, אלא יש לה ביטוי כלפי חוץ. (8 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

קראו פסוקים י"ח–י"ט וגם שמואל א, פרק ט"ו, פסוק כ"ב.

(1) על פי פסוקים י"ח–י"ט, במה אין האלוהים חפץ, ובמה הוא חפץ? הסבירו. (4 נקודות)

(2) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין דברי המשורר ובין דברי שמואל לשאול, והסבירו את

ההבדל. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

קראו פסוקים י"ח–כ"א.

יש הטוענים כי פסוקים כ'–כ"א אינם חלק מן המזמור המקורי, אלא נוספו לו בתקופה מאוחרת יותר.

ויש הטוענים כי פסוקים כ'–כ"א הם סיום מתאים למזמור, ויש בהם המשך טבעי לפסוקים שלפניהם.

(1) הסבירו כל אחת מן הטענות, ובססו אותן על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו גם פסוקים א'–ב'. האם פסוקים אלה עולים בקנה אחד עם הטענה הראשונה או עם הטענה

השנייה? נמקו את תשובתכם, ובססו אותה על הכתוב. (4 נקודות)

(8 נקודות)

10. הניסיון השני של איוב ובואם של רעיו

(16 נקודות)

(ראו בנספח: משנה, מסכת אבות, פרק ד', משנה י"ח)

קראו איוב, פרק ב'.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'–ו' וגם איוב, פרק א', פסוקים ח'–י"ב.

(1) הביאו מדברי ה' בפסוק ג' פרט אחד החוזר על דבריו בפרק א', ופרט אחד חדש, והסבירו מה מלמד

הפרט החדש. (4 נקודות)

(2) השוו בין הגבול שה' מציב לשטן בפרק א', פסוק י"ב, ובין הגבול שהוא מציב לו בפרק ב', פסוק ו'.

מה מלמד ההבדל על התפתחות הניסיון? (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוקים ז'-י'.

"וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֲדָךְ מִחֲזִיק בְּתַמְתָּךְ בְּרֹךְ אֱלֹהִים וְמָת" (פסוק ט').

(1) הסבירו את דברי אשת איוב באור חיובי. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו את דבריה באור שלילי, והסבירו כיצד תשובתו של איוב בפסוק י' מבטאת את יחסו

לדבריה. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

קראו פסוקים י"א-י"ג ואת דברי המשנה שלפניכם.

"רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵל תִּרְצֶה [אל תנסה לפייס] אֶת חֲבֵרְךָ בְּשַׁעַת כְּעָסוֹ, וְאַל תִּנְחַמְנוּ בְּשַׁעַת שְׁמָתוֹ מִטֵּל לְפָנָיו..."

(משנה, מסכת אבות, פרק ד', משנה י"ח)

(1) הביאו מן הפסוקים שתי פעולות של רעי איוב המבטאות השתתפות בצערו, והסבירו אותן. (4

נקודות)

(2) הסבירו כיצד התנהגותם של הרעים בפסוק י"ג מתאימה לעיקרון שבדברי המשנה.

האם לדעתכם השתיקה היא דרך ראויה לנחם אדם בצערו? נמקו את עמדתכם. (4 נקודות)

(8 נקודות)

פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח

ענו על סעיף א – חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ד (5 נקודות).

11. משא העם ושבעים הזקנים

(12 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לבמדבר, פרק י"א, פסוק כ"ה)

קראו במדבר, פרק י"א, פסוקים א'-ל'.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים ד'-ו' ופסוקים י'-ט"ו.

(1) על פי פסוקים ד'-ו', על מה מתלוננים בני ישראל, ולמה הם מתגעגעים? (3 נקודות)

(2) על פי פסוקים י"א-ט"ו, הביאו שתי טענות שמשה מעלה לפני ה', והסבירו אותן. (4 נקודות)

(7 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ד.

קראו פסוקים י"א-ט"ו.

(1) "כִּי־תֹאמַר אֵלַי שְׁאַהוּ בְּחִיקְךָ כְּאִשֶּׁר יֵשֵׁא הָאָמֶן אֶת־הַיֵּנֶק" (פסוק י"ב).

הסבירו את הדימוי, ומה הוא מלמד על האופן שבו משה תופס את תפקידו כמנהיג. (3 נקודות)

(2) "הֲרִגְנִי נָא הָרֹג" (פסוק ט"ו). מה מלמדת בקשה זו על מצבו של משה? הסבירו. (2 נקודות)

(5 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ד.

קראו פסוקים ט"ז-י"ז ופסוקים כ"ד-כ"ה, ואת פירושו של רש"י שלפניכם לפסוק כ"ה.
"ולא יספו. לא נתנבאו אלא אותו היום לבדו, כך מפרש בספרי, ואנקלוס תרגם "ולא פסקין" [ולא פסקו],
שלא פסקה נבואה מהם."
(פירוש רש"י לבמדבר, פרק י"א, פסוק כ"ה)

- (1) מהו הפתרון שה' מציע כדי להקל על משה, וכיצד הוא עונה על טענתו של משה בפסוק י"ד? (3 נקודות)
(2) על פי רש"י, מהם שני הפירושים לצירוף "ולא יספו" (פסוק כ"ה)? (2 נקודות)
(5 נקודות)

ד. ענו על אחד מן הסעיפים ב-ד.

קראו פסוקים כ"ו-כ"ט.

- (1) מדוע לדעתכם ביקש יהושע ממשה לכלוא את אלדד ומידד? בססו את דבריכם על הכתוב. (3 נקודות)
(2) מה מלמדת תשובתו של משה ליהושע על דמותו כמנהיג? הסבירו. (2 נקודות)
(5 נקודות)

נספח – המקורות

פירוש רש"י לבראשית, פרק כ"ב, פסוק א'

אחר הדברים האלה. יש מרבותינו אומרים (סנהדרין פ"ט) אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד; אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו, אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעב; וי"א [ויש אומרים] אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג [13] שנה ולא מכה [ולא התנגד], אמר לו יצחק באבר א' אתה מיראני [באיבר אחד אתה מנסה להפחיד אותי]? אלו אמר לי הקב"ה [הקדוש ברוך הוא] זבח עצמך לפני, לא הייתי מעב.

פירוש רש"י לבראשית, פרק כ"ט, פסוק כ"ה

ויהי בבקר והנה היא לאה. אבל בלילה לא הייתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה אמרה: עכשו תכלם [תתבייש] אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים (מגילה י"ג).

פירוש רש"י לבראשית, פרק מ', פסוק כ"ג

ולא זכר שר המשקים. בו ביום: וישכחהו. לאחר מכאן. מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הזקק [נאלץ] להיות אסור שתי שנים, שנאמר אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים (תהילים מ') – ולא בטח על מצרים, הקרויים רהב.

פירוש רש"י לשמות, פרק ג', פסוק ב'

מתוך הסנה. ולא אילן אחר, משום "עמו אנכי בצרה" (תהילים צא טו).

פירוש רש"י לשמות, פרק ל"ב, פסוק י'

הניחה לי. עדין לא שמענו שהתפלל משה עליהם והוא אומר הניחה לי? אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר תלוי בו – שאם יתפלל עליהם לא יכלם (ברכות ל"ב).

משנה, מסכת אבות, פרק ד', משנה י"ח

רבי שמעון בן אלעזר אומר, אל תרצה [אל תנסה לפייס] את חברך בשעת כעסו, ואל תנחמנו בשעה שמתו מטל לפניו....

פירוש רש"י לבמדבר, פרק י"א, פסוק כ"ה

ולא יספו. לא נתנבאו אלא אותו היום לבדו, כך מפרש בספרי, ואנקלוס תרגם "ולא פסקין" [ולא פסקו], שלא פסקה נבואה מהם.

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach